

Seriál Špičky české medicíny

Čekání na nové klouby

Nahradit se dá většina kloubů v těle. Zákroky jsou šetrnější

Radka Hrdinová
a krajší zpravodajové MF DNES

Operační sály na ortopedických klinikách napříč vše-mi krajemi jsou využívány na maximum, čekání doby se pohybuje v měsících až letech. „Hlavním problémem je ná-růst počtu pacientů, kteří přicházejí kvůli totální nahradě kyčelního a kolenního kloubu,“ říká Zdeněk Číchý, primář ortopedického oddělení Fakultní nemocnice Ostrava. Na čekací listině u něj na oddělení mají momentálně přes tři stovky zajímavých o operaci kyčelního kloubu a přes pět set pacientů čekajících na endoprotesu kolena.

Čeká se měsíce

Ide o jednoduchou rovnici. Pacientů přibývá, ale pocty operaci nerostou vůbec, nebo jen pomalu. To platí i například i o ortopedii Fakultní nemocnice Olomouc, kde v minulém roce operovali 2 600 pacientů, což je o více než dvě stovky méně opera-cí než před pěti lety, ačkolik počet zá-

jemců u operaci stouplo. „Skutečná popávka je poměrně vysoká. Radu pacientů bohužel nemůžeme z kapacitních důvodů uspojkout,“ vysvětluje Jiří Stěhlík, primář ortopedického oddělení Nemocnice České Budějovice.

Stále rostoucí čekací lhůtu nepomáhá ani to, že přibývá náročnější operace, které stojí víc času a peněz. „Velmi dynamicky se rozvíjí především arthroscopické rekonstrukční operace, za posledních pět let se u nás například počet arthroscopických rekonstrukcí kolena zdvojnásobil,“ popisuje situaci Jiří Gallo.

Lepší materiál, menší řez

Pokud to kapacita operačních sálů a ultravy pojoštěn dovolí, nahradit už dnes jde většinu kloubů v lidském těle. Zdokonaluje se konstrukce implantátů i operační techniky.

„Přikladem může být nahraď ramečního kloubu, kde v určitých případech není nutné použít klasický

implantát, stav se dá místo toho řešit nasazením kovové „hlavičky,“ povídá Jiří Gallo s tím, že zájemce o operaci zpravidla vysírá, pokud však nejdé o uraz nebo jiný akutní problém, operaci jim mohou nabídnout až za několik měsíců.

Menší zásah do organismu

Novinky jsou ale i v materiálech a vývoji se zaměřuje i na operační techniky. „Rada postupu se minimalizová, zmínil se potřebný operační řez a technika provedení u rady z nich známána množství zásahů do lidského organismu,“ dodává Jan Stěhlík.

Proč roste počet pacientů a s tím i čekací doba na operaci? „Podílí se na tom výšší aktivity pacientů, prodloužování věku, ale i nadávka,“ myslí Stěhlík. Především se ale ortopedi shodují na tom, že přibýva především počet starších pacientů, kteří na rozdíl od předešlých generací nechtějí omezovat své aktivity ani v duchodovém věku a botavé klouby nepovážují za samozřejmost, se kterou by se museli smířit.

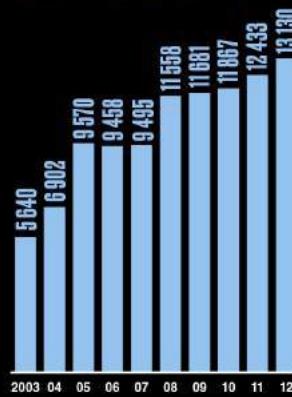
„Není výjimkou operovat pacienta ve věku nad 90 let, i když jsou tyto operační výkony pochopitelně spo-

jeny s vyšším rizikem a delší dobou rehabilitace,“ dodává Zdeněk Číchý.

Nejdé ale jen o nahradě kloubů. S rostoucím průměrným věkem obyvatel se ortopedi stále častěji potkávají i s dalšími traumaty, která trápí starší pacienty, včetně dlouhodoběho nárustu zlomenin.

V plzeňské fakultní nemocnici proto typu pacienty otevřeli specializovanou gerontoa traumatologické oddělení. Myšlenku převzali z Německa či Spojených států. Vychází z toho, že senioři potřebují trochu odlišnou péči. Když osmdesátinu se zlomí, má prasklý meniskus, není to podle Tomáše Pavelky, přednosti Kliniky ortopedie a traumatologie polohybového ústrojí, dobré. „Senior potřebuje komunikovat, nesmí se uzavřít do sebe, musí tam být rychlá navaznost operace, rehabilitace a navratu domů,“ dodává Pavelka. Nově oddělení tu před pěti lety vzniklo rozdělením původní kapacity, má více sester a pomocného personálu a osvědčuje se.

Počet operací kloubních náhrad

Reoperace

75

ortopedických oddělení je
v českých nemocnicích

Zdroj: ÚZIS

2 950

lůžek mají v nemocnicích pro
ortopedické pacienty

prof. MUDr. Pavel Dungl, DrSc.

přednosta Orto-pedické kliniky pražské Nemocnice Na Bulovce

prof. MUDr. Jiří Chomiak, CSc.

vedoucí dětské
ortopedie nemocnice Na Bulovce

Narodil se roku 1948 v Olomouckém kraji. Přednáší českou a sportovní ortopedii. Jiří Chomiak se věnuje léčbě dětí s neuromuskulárním postižením. V rámci českého humanitárního programu Medevac pravidelně výjíždí přednášky do dětského Ammanu, kde během pěti měsíců provedl řadu operací. Z poslední mise se vrátil do začátku května. Od roku 2010 na Bulovce zajišťuje chod lékařského centra FIFA a je také jedním z českých průkopníků používání Postižení metod při léčbě vrozeného vady známé jako „golfová noha“. „Za svůj největší úspěch považuji publikace odborných článků v prestižních amerických časopisech a dosažení titulu profesor ortopedie na LF UK,“ říká Chomiak.

MUDr. Zdeněk Vodička

ortopedické oddělení Nemocnice České Budějovice

Absolvent Lékařské fakulty UK v Plzni nastoupil v roce 1985 na ortopedii do českobudějovické nemocnice a zůstal ji věrný. Patří k předním českým specialistům na chirurgii ruky, zápesti a loketního kloubu u dospělých pacientů. Nejčastěji operuje degenerativní onemocnění kloubů, což jsou artrózy, nebo pouražové, špatně zjedněné stavы a kloubní revmatismus. Ke každé operaci přistupuje s respektem, aneb není lehce když operaci. Cílem je vždycky pacienta co nejvíce vrátit do běžného života,“ říká Vodička. Je ženatý, má dva syny, mladší studuje medicínu. Ve volební čase se udržuje v kondici tenisen a lyžováním v rakouských a italských Alpách.

MUDr. Libor Filip

ortopedické oddělení Nemocnice České Budějovice

Po studiu medicíny na LF UK Plzeň nastoupil na ortopedii do českobudějovické nemocnice, kde působil dodnes. Specializoval se na chirurgii nohy a v této oblasti se výpracoval mezi přední české ortopedy. „Nejčastěji operuje deformity nohy dospělých pacientů – vbočené palce, endoprotektory hlezna, plaché nohy. Operace hlezenného kloubu děláme arthroscopicky,“ říká Filip. Těchto zákroků děláli ortopedové v českobudějovické nemocnici na 250 roční. Lékař je ženatý, má syna. V kondici se udržuje golfovým, běháním a cyklistikou. Na kole jezdí nejvíce kolem Bučovic, o dovolené pak ve francouzské Provence. V zimě zdolává na lyžích sjezdovky v Alpách.

MUDr. Miroslav Havrda

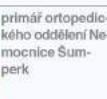
Centrum komplexní péče o nohu Hradec Králové

Původní profesor neurolog Miroslav Havrda z Hradce Králové v 90. letech objevil pro České světě již známý obor – podiatrie. Jeho společnost MEDsport začala v roce 1994 do Čech dodávat termoplastické vložky do bot z Nového Zélandu. V roce 1998 Miroslav Havrda otevřel první centrum komplexní péče o nohu u nás. Spíškové vybavení posunulo pracoviště mezi evropskou elitu. Hradec Králové specialisté (ledík známé sportovce: tenistku Kumikovou, tyčkaře Bubku či hokejisty Jagra). Havrda se v Centru komplexní péče o nohu stará o pacienty trpící nemocemi, které možou zhoršovat funkci dolních končetin, kteří mají otaky, zárující nehty a podobně.

MUDr. Oldřich Vastl

MUDr. Miroslav Svec

primář ortopedického oddělení Karlovarské krajinské nemocnice

V čele ortopedického oddělení nemocnice je od roku 2002. Zaměřuje se především na vysoko specializované arthroscopické výkony a na časnéčné nebo úplné nahradu kolenního, kyčelního a ramenného kloubu. Na svém oddělení také provozuje kostrní tkáňovou banku, která je dostupná všechny pacientům a mimo-

MUDr. Zdeněk Štěpán

prof. MUDr. Jiří Gallo, Ph.D.

přednosta Ortopedické kliniky LF Univerzity Palackého v Olomouci a FN Olomouc

Je absolventem Vojenské lékařské akademie v Hradci Králové. První zkušenosti v oboru ortopedie získal v nemocnici v Městě Albrechticích. V roce 1994 zakončil na Ortopedické klinice Fakultní nemocnice Olomouc, kterou vede od roku 2008. Věnuje se především problematice sebouhnutí tendinálního anastomotického krovití a

Doc. MUDr. Tomáš Pavelka, Ph.D.

přednosta Kliniky ortopedie a traumatologie polohybového ústrojí LF

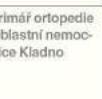

Absolvoval Lékařskou fakultu UK v Plzni, po medicíne nastoupil na oddělení ortopedické protetiky FN Plzeň, od roku 1991 pracuje na klinice. Absolvoval 19 zahraničních stáží a kongresů, na kontě má přispěvky v sedmi monografích a dvou učebnicích pro lékařské fakulty, v re

MUDr. Jan Deniger

primář ortopedie Oblastní nemocnice Kladno

Absolvent Fakulty všeobecného lékařství UK v Praze působil do konce roku 1993 na ortopedii v Praze Na Bulovce, v roce 1994 nastoupil jako primář do Kladna. Na začátku 90. let pracoval jako ortoped v Rakousku. Jeho tým prováděl jako jediný v republice miniinvasivní operace kyčelných tendinálních anastomotických krovit

klad u mužské volejbalové reprezentace České republiky. Poté u volejbalového klubu VK Karlovarsko a nebo FK Baník Sokolov. S prvními krátky v medicíně mu pomáhal jeho otec, známý krajsky odborník na ortopedii. Mezi jeho koničky patří: rodina, MTB, dlouhé triatlony, dobré jídlo a pivo. Je ženatý a má dvě děti.

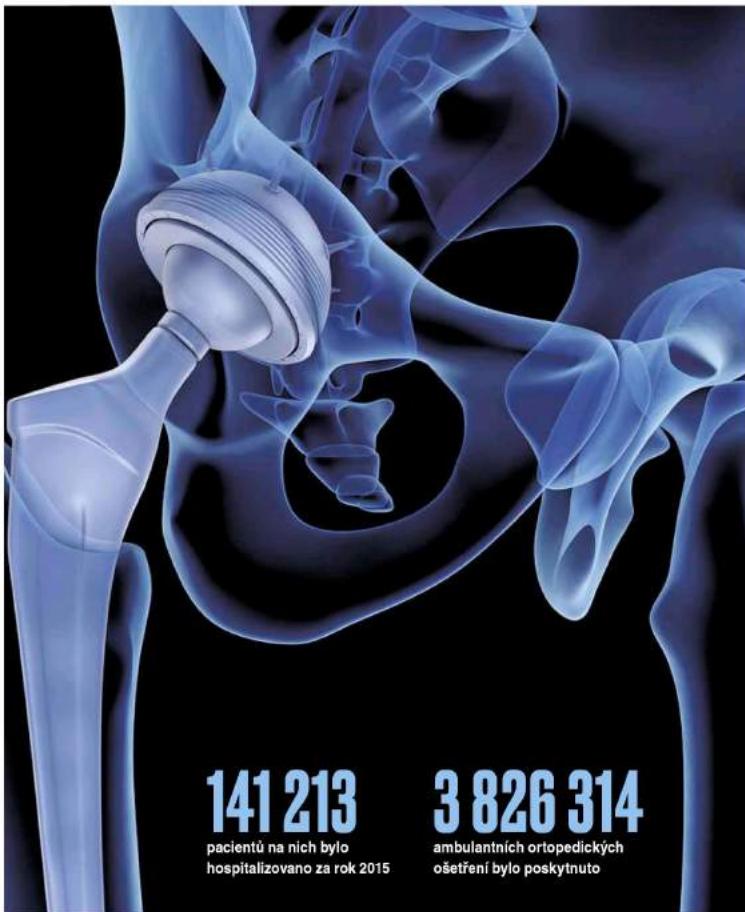
pracoviště je jediné v kraji, které slouží 24 hodin denně. Dneš provádí nejvíce částečných náhrad, které jsou výrazně šetrnější k pacientům a urychlují rekonvalescenci. Ve volném čase se věnuje sportu, především triatlonu, ale už jen na rekreační úrovni, a jako lékař pomáhá také karlovarským fotbalistům a hokejistům.

koncertinovou traumatologii včetně operací pánev. „Jsem hrdy na to, že v ošetřování úrazů pohybového aparátu dosahujeme skvělých výsledků a splňujeme náplň celého obooru ortopedie a traumatologie pohybového aparátu, tím se v Česku může pochlubit málokteré pracoviště.“ hiká Štěpán. Ve volném čase se věnuje sportu, čte, poslouchá hudbu, chodi do kina a divadla. Rád také cestuje.

kolen. Je řešitelem anebo spoluřešitelem několika významných projektů. Publikuje v našich i zahraničních odborných časopisech. Předseda České společnosti pro ortopedii a traumatologii pohybového aparátu. Profesor Gallo je ženatý, má dva syny. Ve volném čase se věnuje sportu, čte, poslouchá hudbu, chodi do kina a divadla. Rád také cestuje.

30 původních prací. Knihu Diagnosika zlomenin pánev a acetabula, kde byl jedním z osmi autorů, získala v roce 2009 Chlumského cenu, za spoluautorství pacientské studie zaměřené na poranění pánev získal Zahradníčkovu cenu. Vé volném čase hraje golf. Dodnes aktivně lyžuje, v minulosti totiž jezdil závodní slalom.

dve stě. „Na tom je zajímavé, že lidé téměř nepotřebují berle. Z nemocnice odchází čtvrtý páty den po endoprotéze a chodi,“ popisuje primář Deniger. Celkově lékař v Kladně provedou ročně asi 2 200 operací. Vé volném čase občas jezdí na kole nebo zajde na golf. Dodnes aktivně lyžuje, v minulosti totiž jezdil závodní slalom.

141 213

pacientů na nich bylo hospitalizováno za rok 2015

3 826 314

ambulantních ortopedických ošetření bylo poskytnuto

MUDr. Jiří Kratochvíl

primář ortopedického oddělení Krajské nemocnice Liberec

Vystudoval Lékařskou fakultu UK v Hradci Králové, promoval v roce 1986. O tři roky později nastoupil do liberecké nemocnice, kde působil po následných sedm letech v pozici primáře. V průběhu praxe se mu podarilo získat specializované způsobilosti v oboru ortopedie prvního a druhého stupně. Mimo jiné se v rámci své působnosti věnuje také vrozeným vadám dětí ve spolupráci s Jedličkovým ústavem v Liberci. Na ortopedii provodil ročně 550 umělých náhrad velkých kloubů z celkových 1 500 operací. V návaznosti na klinickou pracoviště zajišťuje i základní onkortopedii a v rámci traumacentra se podílí na akutních traumatech a řešení pouzdrových stavů.

MUDr. Lubomír Trtík

zástupce primáře ortopedického oddělení Nemocnice Havlíčkův Brod

Absolvent Lékařské fakulty Univerzity Jana Evangelisty Purkyně v Brně. V roce 2005 se na kongresu v Paříži seznámil s novou generací implantátů kolenného kloubu palce. Ve spolupráci s firmou Beznoska vyuvinul první český implantát kolenného kloubu palce ruky, který byl poprvé implantován v roce 2011. Dnešními

Doc. MUDr. Martin Repko, Ph.D.

přednosta Ortopedické kliniky Fakultní nemocnice Brno

Specialista na operace skolioz páteře u dětí. Jako jeden z prvních implantuje rostoucí pruty, díky nimž malé děti není nutné opakovávat operaci, učit se k němu jezdí i lékaři ze zahraničí. On sám jezdí operovat děti po celém světě. Je autorem více než 400 odborných přednášek a publikací, především se zaměřením na problematiku skolioz a deformitativní páteře. V nejnovějších postupech skoli kology z celé Evropy i Spojených států.

V roce 1992 promoval na Lékařské fakultě Masarykovy univerzity v Brně, nastoupil na Ortopedickou kliniku Fakultní nemocnice Brno, kde pracuje dodnes, od roku 2012 na pozici přednosti.

MUDr. Jiří Sedivý

ortopedické oddělení Nemocnice Jihlava

Ortopedické oddělení Nemocnice Jihlava vedl od roku 1991 do konce loňského roku. Nyní zde pracuje jako vyhledávaný specialist a operátor. Lékařskou fakultu UK v Hradci Králové dokončil v roce 1977. Během svého působení na pozici primáře jihlavské ortopedie zavedl na následující rok 1987 implantát kolenného kloubu ruky.

Doc. MUDr. Richard Chaloupka, CSc.

zástupce přednosta Ortopedické kliniky FN Brno a LF MU Brno

Od roku 2002 docent Lékařské fakulty MU. Věnuje se operacím páteře a nahradám velkých kloubů, nemocem a vadám páteře. Operuje především zužení páteřního kanálu v krčním a bědomění useku, nahradý kyčly, kolén. Zabývá se problematikou příčiny idiopatické skoliozy, což je nejčastější typ deformace páteře. Je členem České společnosti pro ortopedii a traumatologii a členem zkušební komise pro státní zkoušky z chirurgie a pro atestaci z ortopedie a traumatologie pohybového ústrojenství. Zástupce přednosta Ortopedické kliniky FN Brno je autorem jedné monografie, v sedmi je spoluautorem. Napsal 68 vědeckých prací, u dvaceti jako první autor.

MUDr. Mojmír Svoboda

primář ortopedického oddělení Sdruženého zdravotnického zařízení Krmov

Absolvoval LF UP v Olomouci. V roce 1989 začínal v nemocnici v Městě Albrechtice, v roce 2004 se ortopedické pracoviště přesídlilo do Krmova, kde je dosud primářem. „Pro studium medicíny jsem se za komunitním rozhodl i proto, že jsem z apolitického oboru,“ vzpomíná lekár. Během kariéry vyučoval na vysoké škole v Olomouci.

Čechy ničí obezita, ale i přehnané sportování

Dělat **ortopedii** podle svých představ si můžete dovolit jenom jako šéf oddělení, říká Jiří Stehlík.

Když jste v 70. letech nastoupil na ortopedii, byl obor značně populární díky seriálu *Nemočnice* na kraji města. Od té doby zaznamenala ortopedie obrovský pokrok. Jak jste tehdy lečili mladší pacienty, kteří potřebovali **umělý kloub**?

Když někdo tenkrát přišel do nemocnice, bylo mu padesát let a měl artrózu, snadil jsem se operaci s náhradou odkládat co nejdéle. Pokud to slo, prováděly se osteotomie kostí. Změny postavení končetiny pacienta na řadu let výrazně pomohly. Měnit v začátcích bylo možné jen některé části kloubních náhrad, ale díky pokroku v technice a metalurgii mame dnes novou specializaci, která řeší revizní problematiku. Problemem a revizi je i v tom, že operační výkon při výměnách kloubních náhrad je mnohem náročnější než první operace.

Přinesly náročnější zákroky i jiné komplikace?

Ukázalo se, že některí pacienti se po nahradách mohou začít se záhnívou komplikacemi, která se chová zcela jinak, než jsme byli zvyklí. Lidé nemusí mít teploty, často ani změny v laboratorních nalezech. Pacient ale o kloubu „stále ví“, pocítí nekomfort a v okolí implantaátu může probíhat plíživá infekce. V posledních letech zažíváme boom diagnostických metod i změnu celého přístupu k léčbě záhnívých komplikací umělých kloubních náhrad.

Souvisí to s tím, že operujete čím dal starší lidí?

Určitě, pacienti jdoucí na výměnu jsou i o 10 let starší než v době první operace. Navíc je populace nemocnější, než byvala. Nem výjimkou, že připravit k primární operaci 55 až 60leté pacienty je značný problém. Lidé se dožívají vysího věku, operujeme i devadesátileté pacienty, pokud jen některý orgán neselví. Miniminvazivně jsme operovali kyčel kolegovy devadesátileté babičky a měsíc po zákrutu chodila bez berli. Jsou prostě lidé, kteří to zvládají, u jiných to nejde. Ale pokrok v ortopedii je obrovský. Díky moderním metodám a implantátům se neuveritelně zkrátila osídlovací doba.

Proč jste vyměnil přední pražskou ortopedickou kliniku za jižní Čechy?

V určité době jsem se rozhodl, že bych rád dělal ortopedii podle svých představ, a to si můžete dovolit jenom jako šéf oddělení. V roce 1997 jsem byl na půlroční stáži v Institutu aloplastik v Kentucky v USA, kde byly i další specializace, jako chirurgie ruky, nohy, artroskopie a náhrady kloubů plus revizní operace. To jsem chtěl zavést i v budějovické nemocnici. A byla to šťastná volba. Kolegovy byli vzdělaní i marnulně zkoušení, takže bylo možné jednotlivě specializovat mezi ně rozdílit. Dnes jsou mimorádně v rámci republiky. Na vinohradské klinice jsem začal v polovině 80. let minulého století i začátky operování páteří. Tehdy se doba pobytu měřila na týden, dnes jsou to dny.

Můžete se pochlubit i nějakými špičkovými přístroji?

Dva roky několikaletou výzkumnou práci

Existuje nějaký kloub, na které jste artroskopicky nezasažovali?

Z velkých kloubů určitě ne. Ale pak jsou malé kloubky, u kterých by artroskopická technika byla problematická. Na zápešti se ještě artroskopí dělá, ale na drobných kloubech ruky by to nemělo smysl.

Máte v miniinvasivních metodách nějaký primát?

Jako první v Česku jsme použili miniinvasivní přístup ke kyčelninnu kloubu při totální endoproteze. Byla to modifikovaná metoda profese Heinze Röttingera z Mnichova. Jeni jsme se ji učili do Paříže.

Kolik pacientů projevuje vašimi ambulancemi za rok?

Jejich počet se stále zvyšuje. Když jsem před třiceti lety nastoupil do budějovické nemocnice, bylo jich 16 tisíc. Vloni to bylo 28 tisíc ambulantních ošetření. Na tomto nárůstu se výrazně negativně podepsala změna na systém, především v fungování poliklinik. V současné době je všechna odělení nemocnice supluje.

Kolik pacientů z ambulancí u vás míří na operační sály?

Z mé ambulance pro náhradu kloubů je to kolem 70 procent pacientů. Z ostatních ambulancí, kde lze postupovat v lečbě konzervativně, jich je výrazně méně. V celkovém počtu 2 100 operací ročně zhruba 800 artroskopii a mezi nimi dominuje přečeření opony. V současné době je všechna odělení nemocnice supluje.

Jak dlouho pacient čeká na plánovanou operaci?

Pacienty po vyšetření zapisujeme do pořadníku a z něho objednáváme na několik měsíců dopředu, tedy již na zaří a říjen. Jako většina nemocnic jsme u náhrad velkých kloubů limitování pojišťovnami a čekací doby se podle typu pojišťovny a počtu nemocničních pohybů mezi šesti měsíci až dvěma roky.

Cíl lidí nejvíce ničí svůj pohybový aparát?

Předešlím jde o nadváhu, která se podepírá na stavu páteře a samozřejmě veškerých nosných kloubů. Druhým problémem jsou často extrémní aktivity a sporty. I když nedojde k úrazu, drobná mikrotrauma z přetěžování, nevhodného cvičení a posilování časem přinesou řadu obtíží a postižení. Lide, kteří si myslí, že čím více budou sportovat, tím budou zdravější, se hrozí mýli.

Co byste doporučil jako prevenci kromě udržení rozumné výžvy?

Jednoznačně vhodný je pravidelný, ne příliš silový pohyb, který nezatěžuje kloub v krajních polohách ani švihadlovými pohyby. V zimě jsou ideálním sportem běžky, když není sníh, je unikátní kolo nebo běhání. Zvláště ve speciální obuvi, která netuší přenášet zášlap na špičku nohy a vraci vrací techniku běhu do davné historie.

– Ludmila Mlsová

Doc. MUDr. Jiří Stehlík, CSc.

primář ortopedického oddělení Nemocnice České Budějovice

a kyčle. „Fungujeme jako školci“

jej například v Dánsku, Portugalsku nebo na Slovensku. Užce spolupracuje s profesorem T. B. Hansenem z Dánska, který má možnost pomocí RSA analýzy predikovat chování implantátů v lidském těle v čase. V havlíčkobrodské nemocnici doktor Trtík pracuje od konce 80. let. Je ženatý, má čtyři děti. Ve volném čase se věnuje rekreační sportu.

„Naše metoda je například využívána endoprotézy kolena a arthroscopické náhrady kolena, z posledních let to jsou unikátní operace na kolenní kloubu za pomocí technologie Visio-naire. „Tato metoda výrazně zmírňuje invazivitu operace, zkracuje délku operace i následnou rekonvalescenci,“ říká. Je ženatý, má dvě dcery a dvě vnoučata. K jeho zálibám patří golf, četba a chalupaření.

„Naše metoda je například využívána významně v revizní ortopedii. „Jako jedni z prvních v zemi jsme před dvaceti lety zavedli miniminvasive zákroky na kyčelním kloubu, před devíti lety i na koleni. Pomocí počítačové navigace déláme miniminvasive například 20 polovičních umělých kolenních, což je šetrný zákrok pro pacienty, kterým je v době revizní operace na primářské post ortopedie. Je specialistou na revizní operace totálních náhrad kolene.“

Absolvent 1. lékařské fakulty Univerzity Karlovy v Praze začínal na Kládné, poté pracoval na ortopedické klinice FN Královské Vinohrady, kde byl zástupcem přednosti kliniky. Do Budějovic přišel před patnácti lety na primářský post ortopedie. Je specialistou na revizní operace totálních náhrad kolene.“

„Naše metoda je například využívána významně v revizní ortopedii. „Jako jedni z prvních v zemi jsme před dvaceti lety zavedli miniminvasive zákroky na kyčelním kloubu, před devíti lety i na koleni. Pomocí počítačové navigace déláme miniminvasive například 20 polovičních umělých kolenních, což je šetrný zákrok pro pacienty, kterým je v době revizní operace na primářské post ortopedie. Je specialistou na revizní operace totálních náhrad kolene.“

 Printed and distributed by PressReader
PressReader.com +1 604 278 4604
Copyright and protection by applicable law